

Ο ελεύθερος δεν μεριμνά ούτε αγωνιά για τα πράγματα του κόσμου (Γεώργιος Ι. Μαντζαρίδης, Ομότιμος Καθηγητής Θεολογικής Σχολής Α.Π.Θ.)

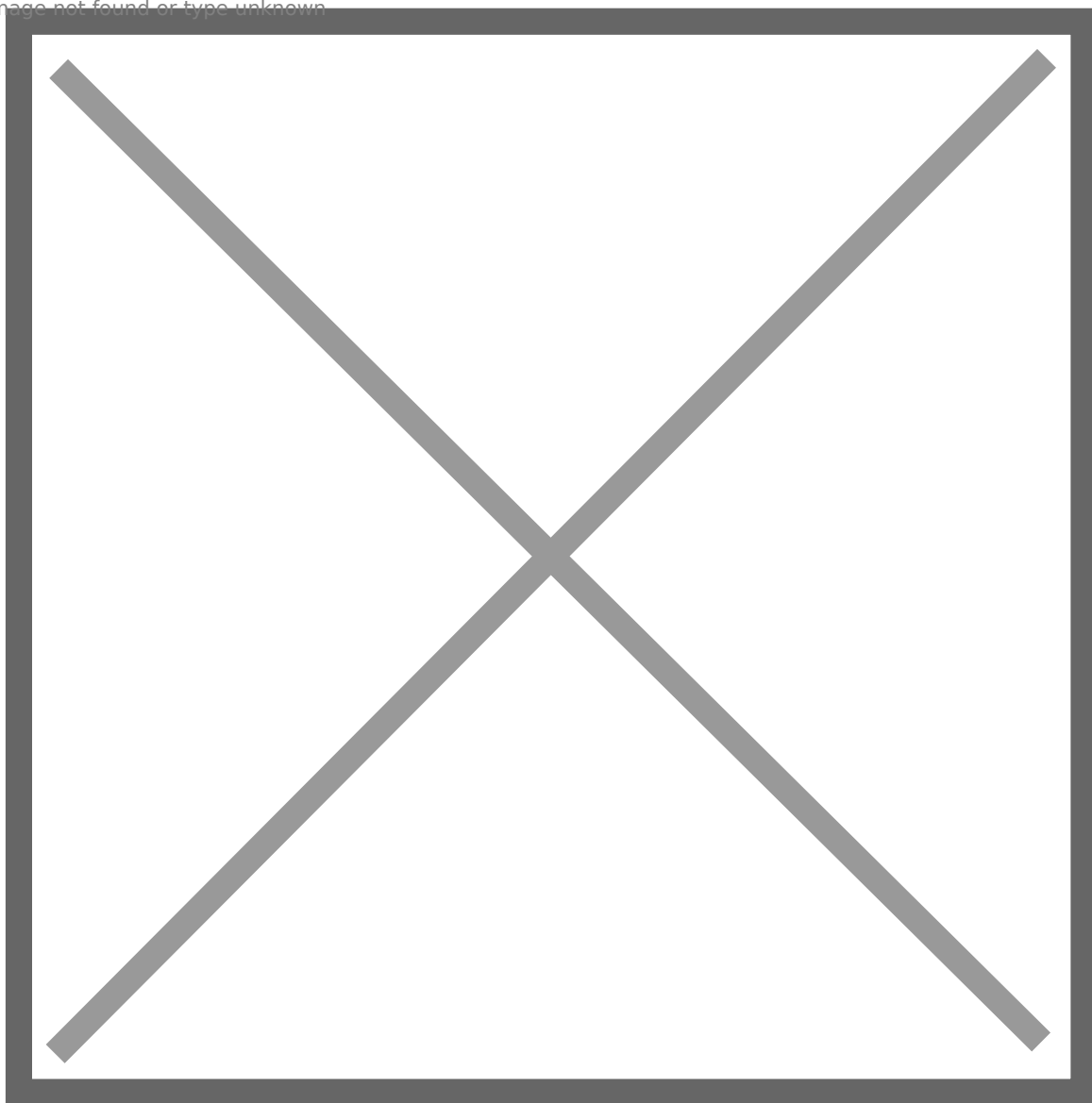
/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Ο Χριστιανός απαλλασσόμενος από την δουλεία του πλούτου γίνεται πραγματικά πλούσιος. Η αύξηση του υλικού πλούτου αυξάνει το πνευματικό κενό. Πλούσιος δεν είναι όποιος συγκεντρώνει χρήματα η ικανοποιεί απεριόριστα τις επιθυμίες του, αλλά όποιος ικανοποιείται με όσα έχει και δεν επιθυμεί περισσότερα. Όπως και από την άλλη πλευρά φτωχός δεν είναι όποιος δεν συγκεντρώνει χρήματα η δεν ικανοποιεί τις επιθυμίες του, αλλά όποιος δεν ικανοποιείται με όσα έχει και εμφορείται διαρκώς από ανικανοποίητες επιθυμίες. Αυτό που καθηλώνει τον άνθρωπο στην φτώχεια, είναι η ακόρεστη επιθυμία [39]. Άλλωστε φτωχός, όπως δηλώνει και η ετυμολογία της λέξεως, είναι όποιος συρρικνώνεται μη μπορώντας να ικανοποιηθεί. Όσο περισσότερες ανικανοποίητες επιθυμίες έχει ο άνθρωπος, τόσο πιο φτωχός είναι. Και όσο λιγότερες ανικανοποίητες επιθυμίες έχει, τόσο πιο πλούσιος είναι. Υπάρχουν βέβαια και οι βασικές ανθρώπινες ανάγκες, που είναι όμως περιορισμένες.

Σε τελική δηλαδή ανάλυση η φτώχεια και ο πλούτος δεν είναι τόσο αντικειμενικές, όσο υποκειμενικές καταστάσεις [40]. Συμβαίνει μάλιστα συχνά οι υποκειμενικές καταστάσεις να είναι αντίθετες προς τις αντικειμενικές. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι ο αντικειμενικά φτωχός είναι υποκειμενικά πλούσιος, όταν βασικές ανάγκες του παραμένουν ανικανοποίητες, όπως συνέβαινε πάντοτε αλλά και σήμερα σε μεγάλη έκταση. Ο αληθινός όμως πλούτος συνήθως κρύβεται και καλλιεργείται μέσα σε υλική φτώχεια. Και ο αληθινός Χριστιανός μπορεί να είναι φτωχός, αλλά πλουτίζει πολλούς· μπορεί να μην έχει τίποτε, αλλά κατέχει τα πάντα [41]. Η αλήθεια αυτή είναι βασική και πρέπει να μαρτυρείται έμπρακτα από τους πιστούς προσωπικά και την Εκκλησία συλλογικά ιδίως σήμερα. Αντίθετα, όποιος στηρίζεται σε υλικά αγαθά και νομίζει ότι είναι πλούσιος και αυτάρκης, είναι στην πραγματικότητα φτωχός και ταλαίπωρος [42]. Ειδικότερα μάλιστα ο ακόρεστος πόθος του πλουτισμού βυθίζει τον άνθρωπο στην απόγνωση και την καταστροφή [43].

Image not found or type unknown

Ο άνθρωπο καλείται να ελευθερωθεί από την απάτη και την μέριμνα του κόσμου και να δοθεί με εμπιστοσύνη στην αγάπη και την πρόνοια του Θεού [44]. Όποιος μεριμνά δεν είναι ελεύθερος. Ο ελεύθερος δεν μεριμνά ούτε αγωνιά για τα πράγματα του κόσμου. Ταυτόχρονα όμως δεν αδιαφορεί για το παραμικρό, ούτε μένει ποτέ αργός. Υπάρχει μέριμνα άπρακτη και πράξη αμέριμνη. Όπως υπάρχει αμεριμνία έμπρακτη και αργία εμμέριμνη. Ο Χριστός ζητεί από τους πιστούς να μην εργάζονται «την βρώσιν την απολλυμένην, αλλά την βρώσιν την μένουσαν εις ζωήν αιώνιον» [45]. Παράλληλα αποτρέπει από κοσμικές μέριμνες που δεσμεύουν τον άνθρωπο. Η προσήλωση στον κόσμο και τις φροντίδες του έρχεται σε αντίθεση προς την εμπιστοσύνη στον Θεό και την πρόνοιά του.

Όποιος έχει την αίσθηση ότι ξενοδοχείται στον κόσμο και ότι η πραγματική του πατρίδα βρίσκεται στον ουρανό, είναι επόμενο να φροντίζει πρωτίστως γι' αυτήν. Όποιος όμως φροντίζει για κοσμικά πράγματα, είναι φυσικό να λησμονεί την

πραγματική του πατρίδα και να μαραίνει τον πόθο του γι' αυτήν [46]. Η εγκατάλειψη της κοσμικής μέριμνας δεν οφείλεται σε άρνηση της ζωής, αλλά σε πρόγευση της καταξιωμένης μορφής της· οφείλεται στην δυνατότητα μετοχής στους θησαυρούς του μέλλοντος μέσα στην ένδεια του παρόντος. «Όποιος γεύθηκε τα ουράνια, εύκολα καταφρονεί τα επίγεια. Ο άγευστος όμως εκείνων χαίρεται με τα κτήματα» [47]. Αλλά και όποιος δεν είναι πρόθυμος για πλήρη αυταπάρνηση, δεν πρέπει να λησμονεί την εσχατολογική του προοπτική. «Πες πως έχεις δύο θυγατέρες, λέει ο Μ. Βασίλειος, την επίγεια και την ουράνια ζωή. Αν δεν θέλεις να δώσεις τα πάντα στην καλύτερη, μοίρασέ τα τουλάχιστον εξ ίσου στην ασύνετη και την συνετή. Μην παρουσιάσεις υπέρπλουτη την επίγεια διαβίωσή σου και αφήσεις γυμνή και ρακένδυτη την ουράνια» [48]. Η αυταπάρνηση, που συνδέεται άμεσα με την πίστη και την εσχατολογική προσδοκία, αποτελεί προϋπόθεση για την πνευματική προκοπή και τελείωση του Χριστιανού.

Ο,τι όμως αποτελεί μέτρο προσωπικής τελειώσεως, δεν μπορεί να μεταβληθεί σε αντικειμενικό κανόνα κοινωνικής ζωής. Στην κοινωνική ζωή παρεμβάλλεται η αρχή της δικαιοσύνης. Αυτή αποτελεί τον γνώμονα για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων και σε θεσμικό επίπεδο. Στο επίπεδο της προσωπικής ζωής ο πιστός κινούμενος από το πνεύμα της αγάπης και της αυτοθυσίας οφείλει να δέχεται η και να επιδιώκει την φτώχεια για την πνευματική του τελείωση. Στο κοινωνικό όμως επίπεδο καλείται να αγωνίζεται για την άρση της αδικίας, που δημιουργεί τεράστια προβλήματα και εκρηκτικές καταστάσεις στην κοινωνία. Πολύ περισσότερο βέβαια οφείλει να μη αδικεί ο ίδιος.

Σήμερα η ιδιοκτησία δεν παρουσιάζεται τόσο με την μορφή κτημάτων, χρημάτων η υλικών αποθεμάτων που βρίσκονται στην άμεση εξουσία του ανθρώπου, όσο με την μορφή μετοχών σε ευρύτερους οικονομικούς οργανισμούς, δικαιωμάτων σε παραγωγικές επιχειρήσεις, πληροφοριών η και απολαβών από τα κρατικά ταμεία. Το φαινόμενο αυτό δεν αλλάζει ουσιαστικά τα πράγματα, όταν διατηρείται στον άνθρωπο το πνεύμα της φιλαυτίας και της αδιαφορίας για τους άλλους. Άλλωστε ο άδικος και κατακριτέος πλουτισμός, όπως επισημαίνεται στην πατερική παράδοση, μπορεί να πραγματοποιείται και με μη οικονομικά αγαθά, όταν αυτά διατηρούνται εγωιστικά και δεν προσφέρονται σε όσους έχουν ανάγκη [49].

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

39. «Βούλει γενέσθαι πλούσιος συ ο πένης; Καταφρόνησον των του

κόσμου χρημάτων· νόμισον είναι μηδέν, ὥσπερ οὖν οὐδέ ἐστιν· ἐκβαλε τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ πλούτου, καὶ ἐπλούτισας». Ιω. Χρυσοστόμου, Ομιλία εἰς τὴν πρὸς Φιλιππησίους 2,5, PG 62,196.

40. «὘ν ψυχὴ ἄρα τὸ πλούσιον». Κλήμεντος Ἀλεξανδρέως, Παιδαγωγός 3,6,36,1.

41. Βλ. Β΄ Κορ. 6,10.

42. Πρβλ. Αποκ. 3,17.

43. Βλ. Α΄ Τιμ. 6,10.

44. «Μὴ μεριμνάτε τὴν ψυχὴν ὑμῶν τι φάγητε καὶ τι πίνητε, μηδέ τῷ σώματι ὑμῶν τι ἐνδύσησθε». Ματθ. 6,25.

45. Ιω. 6,27.

46. «Εἰ οὖν οἶδατε, φησὶν, τὴν πόλιν ὑμῶν ἐν ἣ μέλλετε κατοικεῖν, τι ὧδε ὑμεῖς ἐτοιμάζετε ἀγρούς καὶ παρατάξεις πολυτελεῖς καὶ οἰκοδομὰς καὶ οἰκήματα μάταια; Ταῦτα οὖν ὁ ἐτοιμάζων εἰς ταύτην τὴν πόλιν οὐ προσδοκᾷ ἐπανακάμψαι εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν». Ερμά, Ποιμὴν, παραβολή α'.

47. Βλ. Ιω. Σιναΐτου, Κλίμαξ 17, PG 88,928D.

48. Βλ. Μ. Βασιλείου, Ομιλία ἐν λιμῷ καὶ αὐχμῷ 8, PG 31,325D.

49. «Δύναται οὖν τις καὶ ἐκτός τῶν χρημάτων πλουτεῖν, συνέχων ἐν πλεονεξίᾳ, ἥτοι λόγον ἢ γνῶσιν ἢ οἰανδήποτε συμπάθειαν, τὰ κοινὴ πᾶσι κεχαρισμένα. Λαμβάνει γὰρ, ἵνα μεταδῷ τῷ μὴ ἔχοντι». Μάρκου Ερημίτου, Περί μετανοίας 5, PG 65,972D.